

Verdiepende sessie leerplannen wiskunde

tweede graad D/A-finaliteit

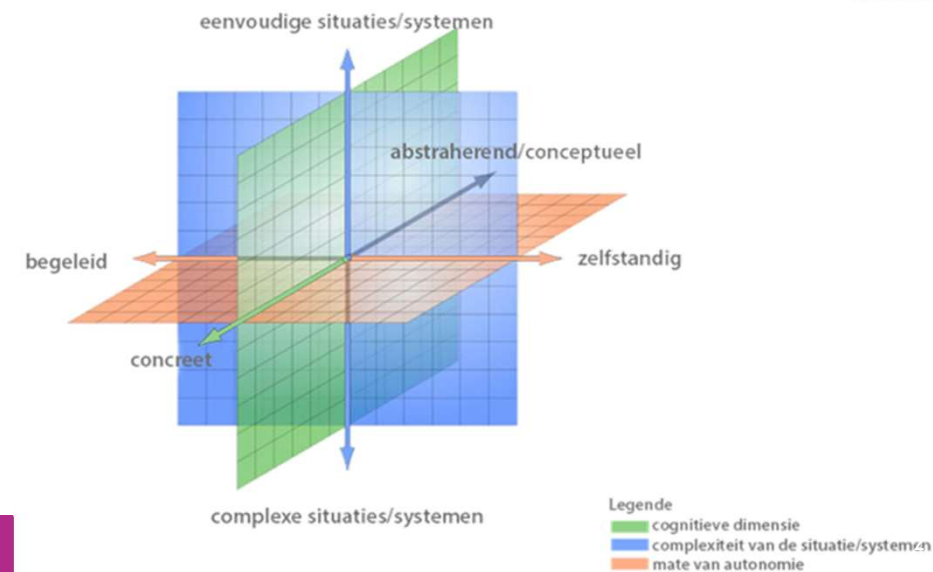
maart-april 2021

Beginsituatie vanuit 1ste graad A-stroom

- Meer nadruk op probleemoplossend denken - heuristieken
- Selectief en doelgericht gebruik van hulpmiddelen - ICT
- Bewijzen: kwaliteit primeert op kwantiteit
- Samenhang met wetenschappen en techniek - STEM
- Differentiatie d.m.v. 3 assen
  - Van concreet naar abstract
  - Van eenvoudig naar complex
  - Van begeleid naar zelfstandig

Nieuwe accenten

Beginsituatie vanuit 1ste graad A-stroom

- Data & onzekerheid
  - Soorten data
  - Data verzamelen
  - Voorstellingswijzen
  - Centrum- en spreidingsmaten
  - Onderzoek uitvoeren en interpreteren
- Verbanden tussen beweringen
  - Implicatie en equivalentie
- Operaties met 2 verzamelingen: $\in$, $\subset$, $\cap$, $\cup$, $\setminus$
- Computationeel denken: Algoritme genereren en implementeren (GLlab9)

*Nieuwe
leerinhouden*

Beginsituatie vanuit 1ste graad A-stroom

- Ontbinden in factoren
- Rekenen met machten met letterexponenten
- Gelijkvormigheid van figuren
- Zelf tekenen van beelden onder transformaties
  - Nadruk ligt op inzicht in de transformaties

*Komt niet meer
aan bod*

Structuur 2de graad en de leerplannen wiskunde

D-finaliteit		D/A-finaliteit	A-finaliteit
Domeinoverschrijdende studierichtingen	Domeingebonden studierichtingen		
<ul style="list-style-type: none"> • Wiskunde B (basis) • Wiskunde VB (verdiepte basis) • Wiskunde C (cesuur) • Wiskunde VB + C' • Wiskunde B + C'	<ul style="list-style-type: none"> • Wiskunde B (basis) II-Wis-da • Wiskunde B+S II-WisS-da • Wiskunde B+S' II-WisS'-da • Wiskunde B+S'' II-WisS''-da	<ul style="list-style-type: none"> • Wiskunde B	

Graadlerplannen: geen afzonderlijke opsplitsing 3de en 4de leerjaar

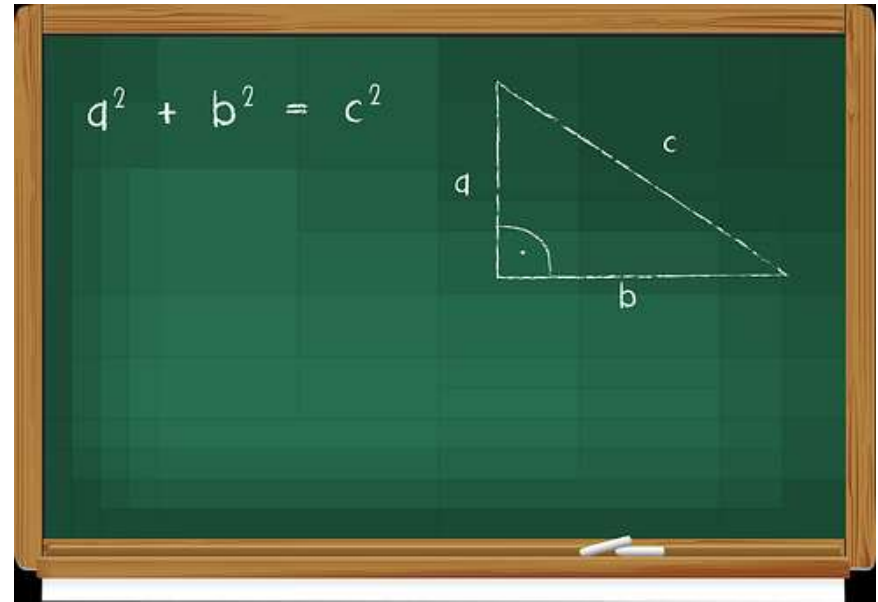

Studierichtingen van de D/A-finaliteit

Leerplan B (3+3 uur)	Leerplan B+S (3+3 uur)	Leerplan B+S' (3+3 uur)	Leerplan B+S'' (3+3 uur)
Bakkerijtechnieken; Bedrijf en organisatie; Creatie en Mode; Fotografie; Horeca; Maatschappij en welzijn; Plant-, dier- en milieu- technieken; Slagerijtechnieken; Sport; Taal en communicatie; Toerisme; Topsport (D/A-finaliteit); Wellness en lifestyle	Bouwtechnieken; Elektromechanische technieken; Elektrotechnieken; Grafische technieken; Houttechnieken; Mechanische technieken; Voertuigtechnieken	Biotechnieken	Architecturale en beeldende Kunsten

Wiskunde in de 2de graad D/A-finaliteit

Wat komt er in de 2de graad aan bod?

Nieuw

- Ruimte meetkunde: onderlinge ligging en loodrechte stand
- Zuiver kwadratische verbanden
- Telproblemen
- Computacioneel denken (niet in de 'STEM-richtingen')
- Spreidingsdiagrammen (Biotechnieken)

Breed inzetbare doelstellingen te combineren met inhoudelijke rubrieken

	B	B+S	B+S'	B+S''
Problemen oplossen en wiskundig denken	✓	✓	✓	✓
Communiceren over redeneringen	✓	✓	✓	✓

Problemen oplossen en wiskundig denken

Opzet:

- breed & strategisch inzetten*
- combineren met doelen uit inhoudelijke rubrieken*

Leerplan B, B+S, B+S', B+S''

De leerlingen lossen problemen op door te mathematiseren en demathematiseren en door gebruik te maken van heuristieken.

Een variabele invoeren

Op een gepaste manier meetwaarden, grootheden en eenheden gebruiken

De leerlingen communiceren over redeneringen, onder meer bij het oplossen van problemen.

Beargumenteren van een oplossingsmethode

De leerlingen geven voorbeelden van toepassingen van wiskunde in andere domeinen.

Getallenleer

Reële getallen, vierkantswortels en derdemachtswortels

B

B+S

B+S'

B+S''

Meetkunde	B	B+S	B+S'	B+S''
Gelijkvormigheid	✓	✓	✓	✓
De stelling van Pythagoras en driehoeksmeting in rechthoekige driehoeken	✓	✓	✓	✓
Vectoren en goniometrie	Niet	✓	✓	Niet
Ruimte meetkunde: onderlinge ligging van rechten en vlakken, loodrechte stand	✓	✓	✓	✓
Extra ruimte meetkunde: tekenen en analyseren van 2D-voorstelling van 3D-situaties / omtrek, oppervlakte en volume	Niet	✓	Niet	✓

Vectoren en goniometrie

Leerplan B+S en B+S'

De leerlingen tekenen in het vlak de som van vectoren en de scalaire vermenigvuldiging van een vector met een reëel getal.

De leerlingen rekenen met coördinaten van vectoren in het vlak voorzien van een orthonormaal assenstelsel:

- optelling en vermenigvuldiging met een reëel getal
- grootte van een vector
- ontbinding van een vector in zijn componenten.

De leerlingen definiëren goniometrische getallen van georiënteerde hoeken a.d.h.v. de goniometrische cirkel.

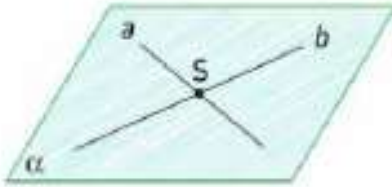
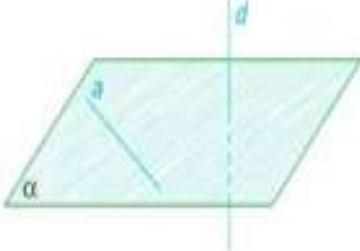

Ruimtmeetkunde

Leerplan B, B+S, B+S', B+S''

De leerlingen onderzoeken de onderlinge ligging en de loodrechte stand van twee rechten, twee vlakken en een rechte en een vlak in de ruimte om het verband tussen een 3D-situatie en 2D-voorstellingen ervan te duiden.

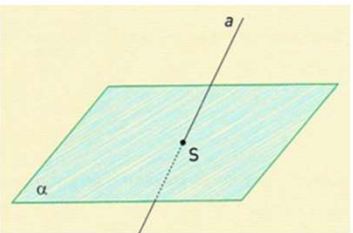
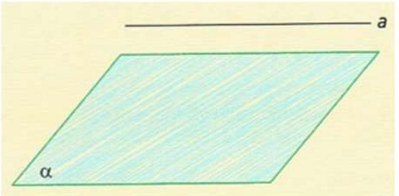
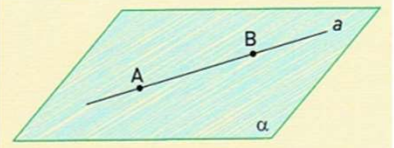
Onderlinge ligging van twee rechten

samenvallend	(strikt) evenwijdig	snijdend	kruisend
			

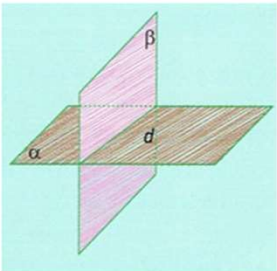
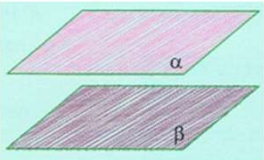
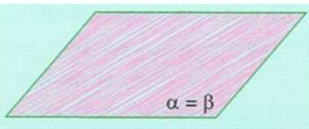

Ruimtmeetkunde

Onderlinge ligging van een rechte en een vlak

de rechte snijdt het vlak	de rechte is strikt evenwijdig met het vlak	de rechte ligt in het vlak
		

Onderlinge ligging van twee vlakken

snijdend	evenwijdig en niet samenvallend	samenvallend
		

Algebra en functieleer	B	B+S	B+S'	B+S''
Eerstegraadsvergelijking en omvormen van formules	✓	✓	✓	✓
Inleiding tot reële functies	✓	✓	✓	✓
Eerstegraadsfuncties	✓	✓	✓	✓
Stelsels van eerstegraadsvergelijkingen	✓	✓	✓	✓
Omgekeerd evenredige en zuiver kwadratische verbanden	✓	✓	✓	✓

Algebra en functieleer

Leerplan B, B+S, B+S', B+S''

De leerlingen onderzoeken kenmerken van functies die horen bij omgekeerd evenredige en zuiver kwadratische verbanden.

Tweedegraadsfuncties van de vorm $f(x)=a x^2$ met $a \in \mathbb{R}_0$ en functies van de vorm $f(x) = c / x$ met $c>0$
Tekenen van een grafiek met ICT en schetsen van een grafiek zonder ICT vanuit functievoorschrift

Kenmerken: nulwaarden, tekenverloop, stijgen/dalen/constant, minima/maxima

Algebra en functieleer

	$f(x) = 2x^2$	$f(x) = -x^2$												
grafiek														
nulwaarden	0	0												
tekenverloop	<table border="1"> <tr> <td>x</td> <td colspan="2">0</td> </tr> <tr> <td>f(x)</td> <td>+</td> <td>+</td> </tr> </table>	x	0		f(x)	+	+	<table border="1"> <tr> <td>x</td> <td colspan="2">0</td> </tr> <tr> <td>f(x)</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </table>	x	0		f(x)	-	-
x	0													
f(x)	+	+												
x	0													
f(x)	-	-												
stijgen/dalen	<table border="1"> <tr> <td>x</td> <td colspan="2">0</td> </tr> <tr> <td>f(x)</td> <td>↘</td> <td>↗</td> </tr> </table>	x	0		f(x)	↘	↗	<table border="1"> <tr> <td>x</td> <td colspan="2">0</td> </tr> <tr> <td>f(x)</td> <td>↗</td> <td>↘</td> </tr> </table>	x	0		f(x)	↗	↘
x	0													
f(x)	↘	↗												
x	0													
f(x)	↗	↘												
minimum/maximum	0 is het minimum	0 is het maximum												

Algebra en functieleer

	$f(x) = \frac{3}{x}$						
grafiek							
nulwaarden	geen						
tekenverloop	<table border="1"><tr><td>x</td><td> </td><td>0</td></tr><tr><td>f(x)</td><td> </td><td>+</td></tr></table>	x		0	f(x)		+
x		0					
f(x)		+					
stijgen/dalen	<table border="1"><tr><td>x</td><td> </td><td>0</td></tr><tr><td>f(x)</td><td> </td><td>↓</td></tr></table>	x		0	f(x)		↓
x		0					
f(x)		↓					
minimum/maximum	geen						

Discrete wiskunde

B

B+S

B+S'

B+S''

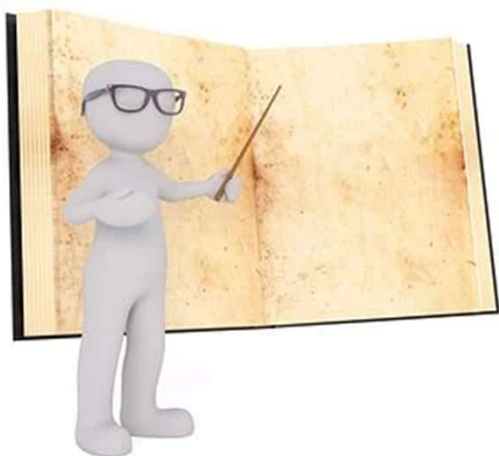
Telproblemen

Leerplan B, B+S, B+S' en B+S''

De leerlingen lossen telproblemen op met behulp van boomdiagrammen en venndiagrammen.

Somregel voor al dan niet disjuncte verzamelingen, productregel en complementregel

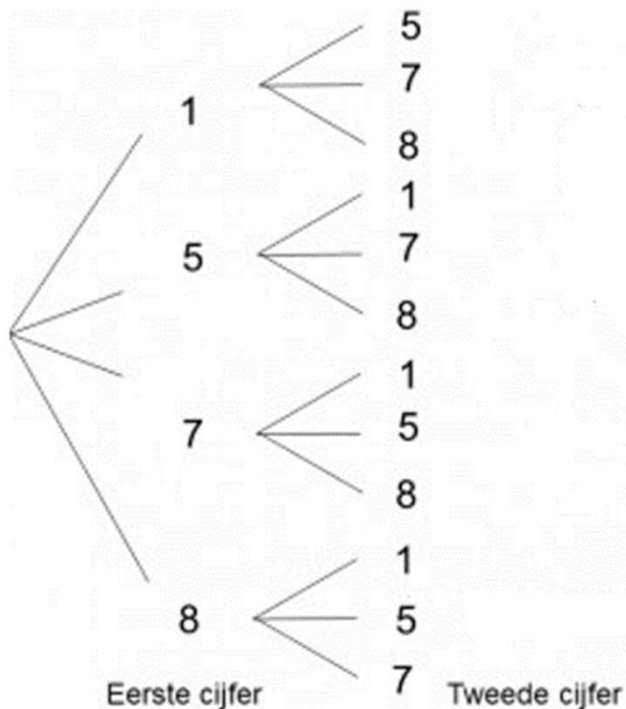

Discrete wiskunde (telproblemen)

1) Hoeveel getallen van twee verschillende cijfers kun je vormen met de cijfers 1, 5, 7 en 8?

We maken gebruik van een **BOOMDIAGRAM**:

Voor het 1ste cijfer: 4 mogelijkheden

Voor het 2de cijfer telkens nog 3 mogelijkheden

Het totaal aantal mogelijkheden is dus: $4 \times 3 = 12$.

(impliciet gebruik van de **PRODUCTREGEL**)

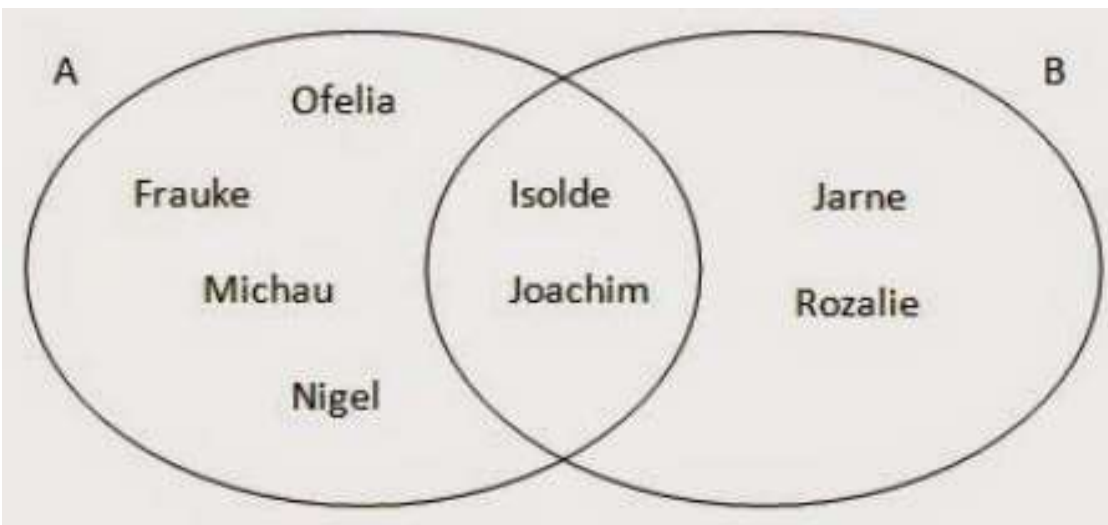
2) Hoeveel van die getallen zijn er deelbaar door 3?

8 van die getallen zijn deelbaar door 3, namelijk:
15, 18, 51, 57, 75, 78, 81, 87.

Discrete wiskunde (telproblemen)

In een klas zitten 25 leerlingen. Op de vraag: "Wie is er lid van een jeugdvereniging?" antwoorden volgende leerlingen positief: Ofelia, Isolde, Frauke, Michau, Nigel en Joachim. Op de vraag "Wie is er aangesloten bij een sportvereniging?" antwoorden Joachim, Rozalie, Isolde en Jarne positief.

We plaatsen de leerlingen in een **VENNDIAGRAM**, waarbij links de leden van de jeugdvereniging (A) en rechts de leden van de sportclub zitten (B). Je merkt dat er in de doorsnede ($A \cap B$) twee leerlingen zitten. Zowel Isolde als Joachim zitten in een sportclub en een jeugdvereniging.

Hoeveel leerlingen zijn nu aangesloten bij een jeugdvereniging OF een sportvereniging?

Antwoord: $6 + 4 - 2 = 8$

(impliciet gebruik van de **SOMREGEL**).

Hoeveel leerlingen van de klas zijn er niet aangesloten bij een sportvereniging?

Antwoord: $25 - 4 = 21$

(impliciet gebruik van de **COMPLEMENTREGEL**)

Data en onzekerheid

	B	B+S	B+S'	B+S''
Beschrijvende statistiek	✓	✓	✓	✓
Spreadingsdiagrammen	Niet	Niet	✓	Niet

Beschrijvende statistiek

Leerplan B, B+S, B+S' en B+S''

De leerlingen stellen met ICT niet-gegroepeerde en gegroepeerde gegevens voor aan de hand van passende voorstellingswijzen: absolute en relatieve frequentietabel, staafdiagram, dotplot, cirkeldiagram, lijndiagram, histogram en boxplot.

Numerieke, categorische (geordende en niet-geordende) gegevens

Gegevens groeperen in klassen met ICT en het begrip klassenmidden

De leerlingen bepalen met ICT centrum- en spreidingsmaten: rekenkundig gemiddelde, mediaan, kwartielen en interkwartielafstand.

De leerlingen analyseren en interpreteren voorstellingswijzen, centrum- en spreidingsmaten bij een statistisch onderzoek van één grootte.

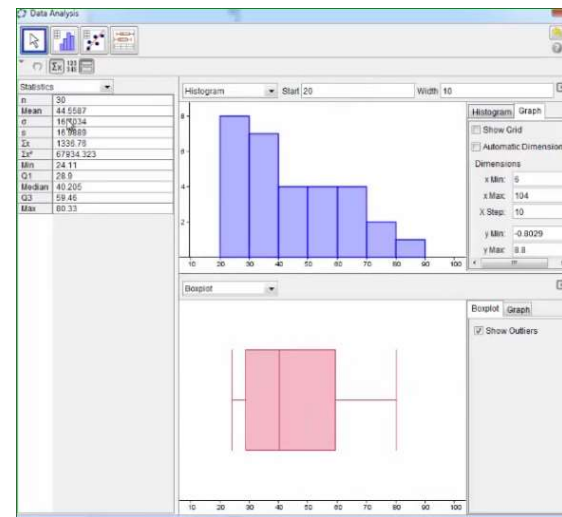
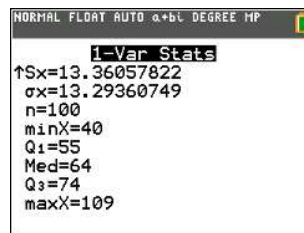
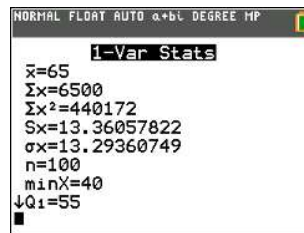
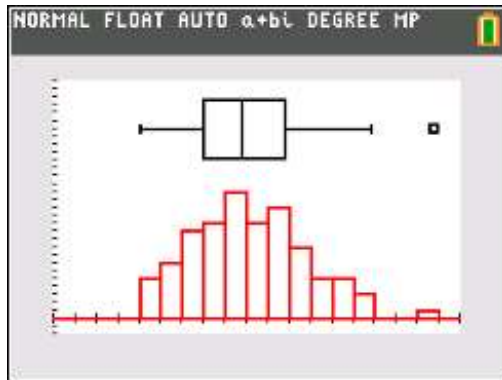
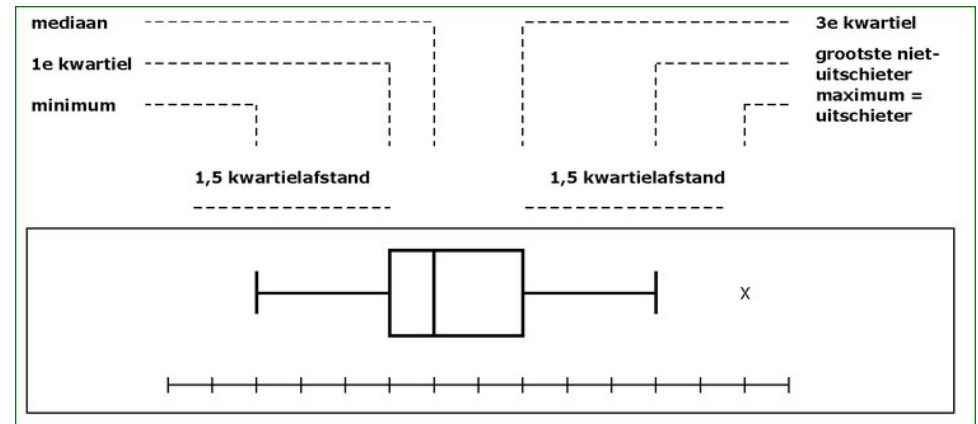
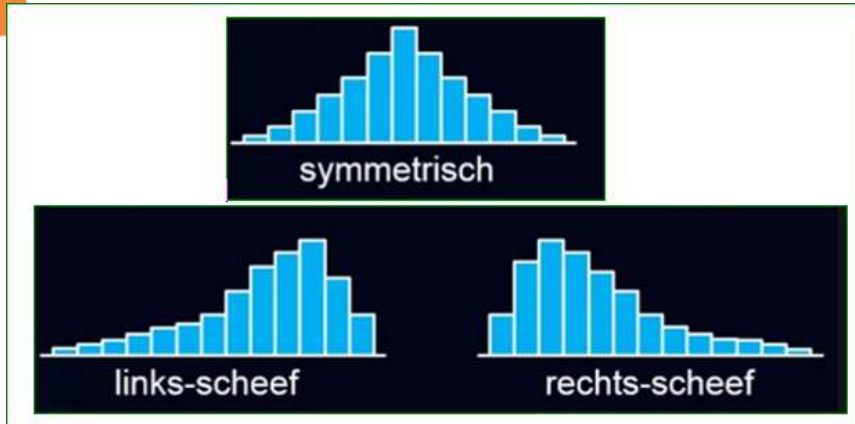
Informeel begrip van symmetrische/scheve verdeling, uitschieters, clusters

Vaak voorkomende fouten, misconcepties, tekortkomingen en manipulaties

Verdelingen, boxplot ...

Spreadingsdiagrammen (B+S' = Biotechnieken)

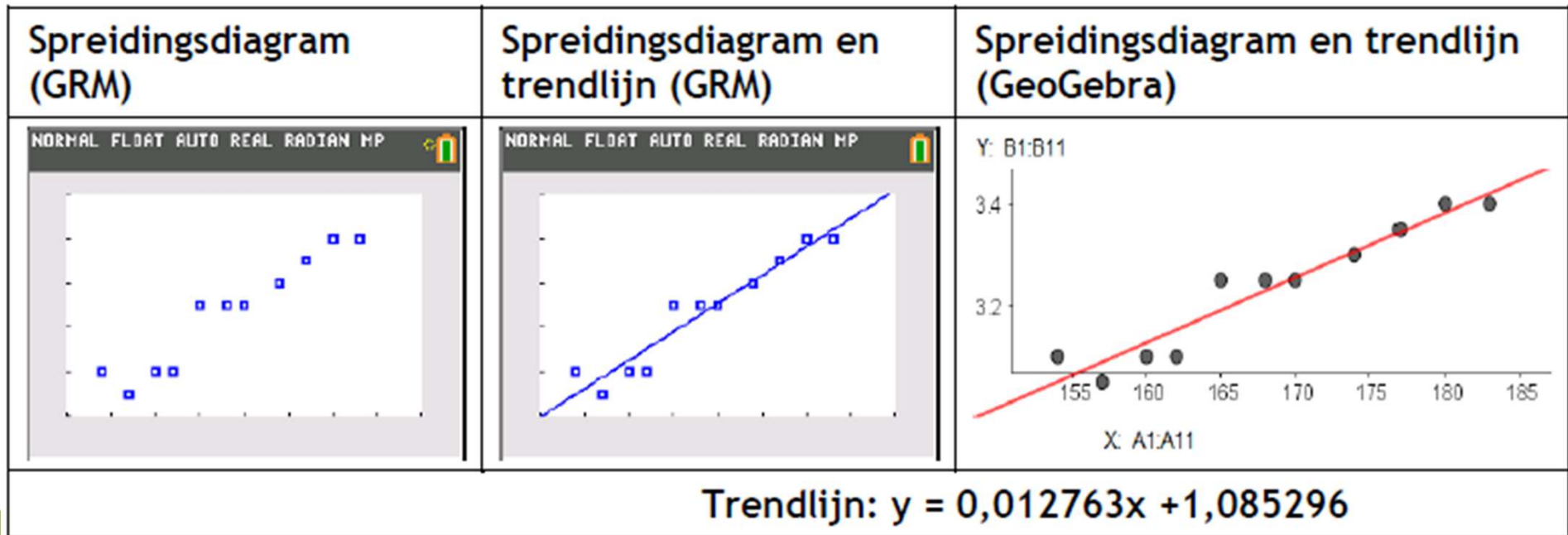
Leerplan B+S'	Leerplan B, B+S, B+S''
<p>De leerlingen onderzoeken het verband tussen twee numerieke grootheden in een dataset met ICT:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spreidingsdiagram opstellen en interpreteren; • trendlijn met bijhorend voorschrift bepalen en interpreteren.	/

Spreidingsdiagrammen

Voorbeeld steekproef: de massa van een boreling en de lengte van zijn moeder

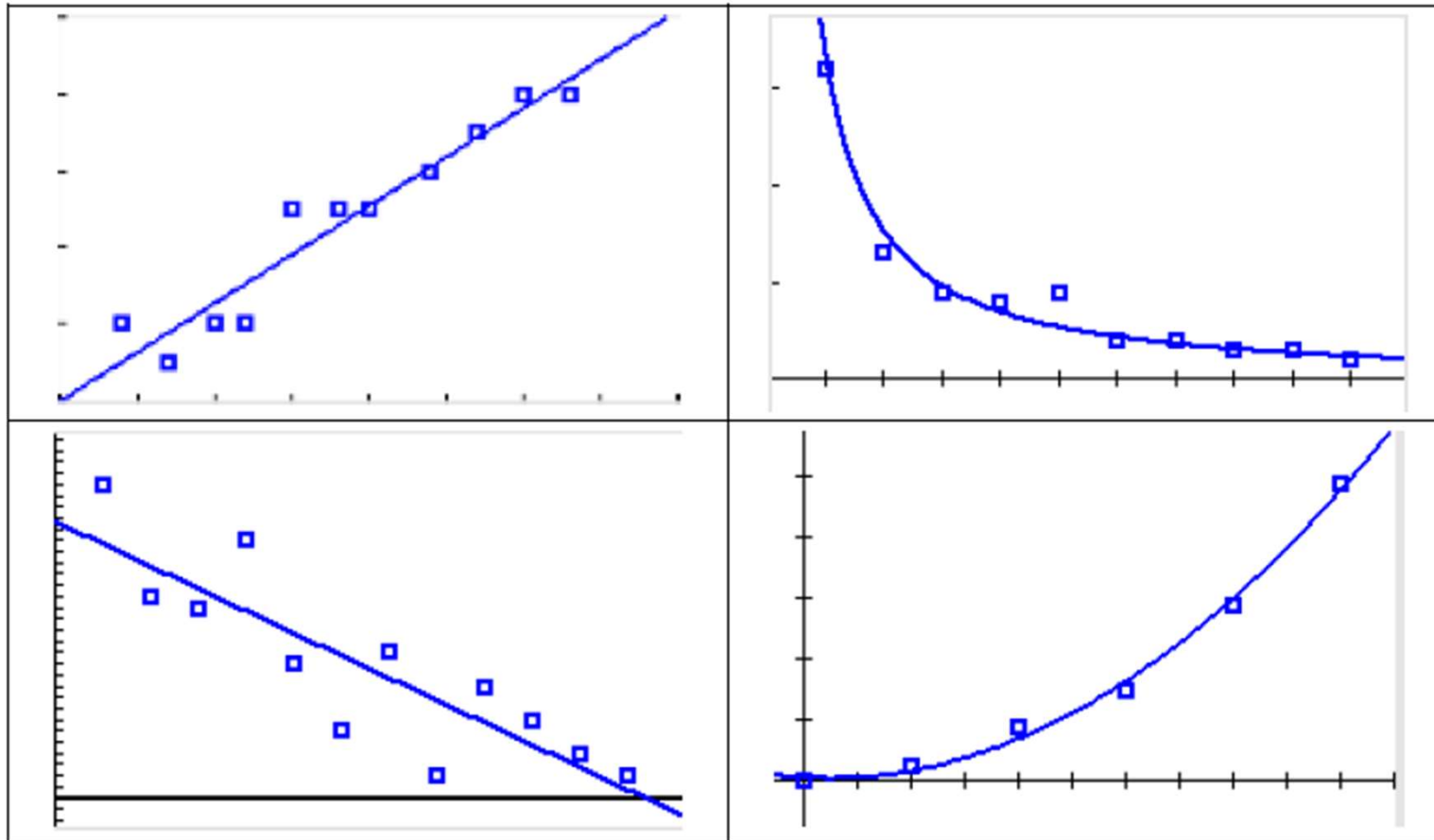
x: lengte moeder (cm)	154	157	160	162	165	168	170	174	177	180	183
y: massa boreling (kg)	3,10	3,05	3,10	3,10	3,25	3,25	3,25	3,30	3,35	3,40	3,40

Spreidingsdiagrammen

Verschillende soorten verbanden

	B	B+S	B+S'	B+S''
Computationeel denken * STEM-richtingen: in het richtingsspecifieke gedeelte	✓	*	*	✓

Leerplan B en B+S''	Leerplan B+S, B+S'
<p>De leerlingen lossen een afgebakend probleem digitaal op door een aangereikt algoritme aan te passen.</p> <p>Concepten van computationeel denken: decompositie, patroonherkenning, abstractie, algoritme</p> <p>Organisatie, modellering, simulatie en digitale representatie van informatie</p> <p>Debuggen</p> <p>Principes van programmeren: opeenvolging, herhalingsstructuur, keuzestructuur</p> <p>Elementen van programmeertalen: variabelen, datatypes, operatoren</p>	

Computationeel denken - Voorbeeld met grafisch reken toestel

Gegeven algoritme:

'Ligt een punt op een rechte?'

```
NORMAL FLOAT AUTO REAL RADIAN MP
EDIT MENU: [alpha][phi] [f5]

PROGRAM: RECHTE
:Disp "Y=A.X+B"
:Prompt A
:Prompt B
:Disp "COORDINAAT VAN P?"
:Prompt X
:Prompt Y
:Disp "LIGT P OP DE RECHTE
?"
:If Y=A*X+B
:Then
:Disp "JA"
:Else
:Disp "NEE"
:
```

```
NORMAL FLOAT AUTO REAL RADIAN MP

prgmRECHTE
Y=A.X+B
A=?2
B=?-5
COORDINAAT VAN P?
X=?3
Y=?1
LIGT P OP DE RECHTE?
JA
..... Done
```

Aanpassen naar:

'Ligt een punt op een parabool ($y=a.x^2$)?'

```
NORMAL FLOAT AUTO REAL RADIAN MP
EDIT MENU: [alpha][phi] [f5]

PROGRAM: KWADR
:Disp "Y=A*X^2"
:Prompt A
:Disp "COORDINAAT VAN P?"
:Prompt X
:Prompt Y
:Disp "LIGT P OP DE PARABO
OL?"
:If Y=A*X^2
:Then
:Disp "JA"
:Else
:Disp "NEE"
:█
```

```
NORMAL FLOAT AUTO REAL RADIAN MP

prgmKWADR
Y=A*X^2
A=?2
COORDINAAT VAN P?
X=?3
Y=?18
LIGT P OP DE PARABOOL?
JA
..... Done
```


Computationeel denken - voorbeeld op online platform

Gegeven algoritme: "Hoe vaak is een getal deelbaar door 3?"

```
main.py
1 # Hoe vaak is een natuurlijk getal deelbaar door 3?
2 getal=int(input("Geef een getal:"))
3 teller=0
4 while getal%3 == 0:
5     teller=teller+1
6     getal=getal/3
7 print("Aantal keer deelbaar door 3:",teller)
8
```

Console Shell

```
Geef een getal:108
Aantal keer deelbaar door 3: 3
```

Aanpassen naar: "Hoe vaak is een getal deelbaar door d?"

```
main.py
1 # Hoe vaak is een natuurlijk getal deelbaar door d?
2 getal=int(input("Geef een getal:"))
3 deler=int(input("Geef een deler:"))
4 teller=0
5 while getal%deler == 0:
6     teller=teller+1
7     getal=getal/deler
8 print("Aantal keer deelbaar door deler:",teller)
9
```

Console Shell

```
Geef een getal:96
Geef een deler:4
Aantal keer deelbaar door deler: 2
```


Computationeel denken - voorbeeld op online platform

Som van cijfers: uitbreiding van < 100 naar < 1000

```
main.py
1 # Bepalen van de som van de cijfers van een natuurlijk getal kleiner dan 100
2 getal=int(input("Geef een natuurlijk getal kleiner dan 100: "))
3 tiental=getal//10
4 eenheid=getal%10
5 som=tiental+eenheid
6 print("De som van de cijfers is",som)
```

Console Shell

```
Geef een natuurlijk getal kleiner dan 100: 58
De som van de cijfers is 13
>
```

```
main.py
1 # Bepalen van de som van de cijfers van een natuurlijk getal kleiner dan 1000
2 getal=int(input("Geef een natuurlijk getal kleiner dan 1000: "))
3 honderdtal=getal//100
4 getal=getal%100
5 tiental=getal//10
6 eenheid=getal%10
7 som=honderdtal+tiental+eenheid
8 print("De som van de cijfers is",som)
```

Console Shell

```
Geef een natuurlijk getal kleiner dan 1000: 258
De som van de cijfers is 15
>
```


Wat is er inhoudelijk verschillend?

Een overzicht...

Inhoudelijke verschillen tussen de leerplannen

	B	B+S	B+S'	B+S''
Vectoren	Niet	✓	✓	Niet
Goniometrie	Niet	✓	✓	Niet
Extra ruimtemeetkunde	Niet	✓	Niet	✓
Spreadingsdiagrammen	Niet	Niet	✓	Niet
Computationeel denken	✓			✓

Vragen? Neem contact op met je begeleider

Regio Antwerpen	Ria.vanhuffel@katholiekonderwijs.vlaanderen tot 18 april 2021 Nico.brebels@katholiekonderwijs.vlaanderen vanaf 19 april 2021	0492 732 656 0494 370 292
Regio Limburg	Nico.brebels@katholiekonderwijs.vlaanderen	0494 370 292
Regio Mechelen-Brussel	Michel.bogaerts@katholiekonderwijs.vlaanderen	0476 547 051
Regio Oost-Vlaanderen	Luc.dewilde@katholiekonderwijs.vlaanderen Guy.reyntjens@katholiekonderwijs.vlaanderen	0475 970 804 0499 419 367
Regio West-Vlaanderen	Geert.delaleeuw@katholiekonderwijs.vlaanderen	0492 732 668
Congregaties * SDB * SJ * VLP	Patrick.dejonghe@katholiekonderwijs.vlaanderen Alain.beekman@katholiekonderwijs.vlaanderen Machteld.verhenne@katholiekonderwijs.vlaanderen	
Dienst CUR	Filip.cools@katholiekonderwijs.vlaanderen	0474 299 866